

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **S. Z.**, zastoupeného Mgr. Přemyslem Hašlarem, advokátem se sídlem Tábořská 922, 293 01 Mladá Boleslav, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, ve věci kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 8. 2004, č. j. 60 Az 109/2004 - 16,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovaný **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Odměna zástupce stěžovatele, advokáta Mgr. Přemysla Hašlara, za zastupování stěžovatele v řízení o kasační stížnosti **s e u r č u j e** částkou 2150 Kč. Tato částka bude jmenovanému vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále označován jako „stěžovatel“) nadepsaný rozsudek krajského soudu, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 5. 2004, č. j. OAM-1770/VL-06-15-2004. Rozhodnutím správního orgánu byla zamítnuta žádost stěžovatele o udělení azylu jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Stěžovatel ve své kasační stížnosti označil její důvody jako spadající pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

Uvedl, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí, čímž porušil ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „spr. ř.“) a v důsledku toho i nesprávně posoudil žádost o azyl. Důkazy, které si žalovaný opatřil pro rozhodnutí, nebyly podle stěžovatele úplné, došlo opětovně k porušení ustanovení § 32 odst. 1 a § 34 odst. 1 spr. ř., takže žalovaný nemohl správně usuzovat o skutkových a právních otázkách, které pro své rozhodnutí potřeboval zodpovědět. Rozhodnutí správního orgánu podle stěžovatele nevyplývalo ze zjištěných podkladů, tj. není zde logická vazba mezi rozhodnutím a podkladem pro ně. Prohlásil, že je ohrožen ze strany svých věřitelů na životě, je mu vyhrožováno a nemá, kam se obrátit, protože stát takové poměry trpí a podporuje je.

Stěžovatel vyjádřil dále přesvědčení, že v jeho případě jde i o důvody humanitární, na základě kterých by byl možno k udělení azylu použít § 14 zákona o azylu. Stěžovatel se v této souvislosti odvolal na čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, sjednané v Římě dne 4. listopadu 1950 (vyhlášena pod č. 209/1992 Sb., dále jen „Úmluva“) a na rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ve věci Cruz Varas z roku 1991, A-201, § 69 až 70 odůvodnění, a ve věci Vilvarajah z téhož roku, A-215, § 3 odůvodnění. Zdůraznil, že vyhoštění žadatele o azyl může způsobit problémy ve vztahu k čl. 3 Úmluvy a založit tak v této věci odpovědnost smluvního státu podle Úmluvy, pokud existují vážné a prokazatelné důvody k obavám, že dotčená osoba bude v zemi určení vystavena reálnému riziku mučení, případně nelidského nebo ponižujícího zacházení. Zdůraznil, že v jeho případě není možné se obrátit na policii v zemi původu, protože není po nikom možné požadovat, aby se k lepšímu prokázání svých obav sám a dobrovolně vystavoval perzekuci.

Dále stěžovatel poukázal na čl. 53 Příručky k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, vydané Vysokým komisařem OSN pro uprchlíky (dále jen „Příručka“), z něhož plyne, že v některých případech jsou žadatelé o azyl v zemi původu vystaveni různým opatřením, která sama o sobě nepředstavují pronásledování (např. různým formám diskriminace), avšak která ve spojení s dalšími faktory působícími kumulativně mohou žadatele k tvrzení existence pronásledování opravňovat. Upozornil rovněž na čl. 43 Příručky, podle něhož se opodstatněné obavy žadatele o azyl z pronásledování nemusejí nutně zakládat na jeho vlastních osobních zkušenostech, neboť na skutečnost, že jeho obavy, že se v budoucnu může stát obětí pronásledování, může klidně ukazovat i to, co se stalo jeho přátelům, příbuzným a dalším členům stejné rasové nebo společenské skupiny.

Podle stěžovatele správní orgán v jeho případě neoprávněně aplikoval ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu a s poukazem na tuto skutečnost se „pro nadbytečnost“ již nezabýval se ve vztahu k jeho osobě důvody pro udělení azylu podle ustanovení § 12 až 14 zákona o azylu, zejména pak důvody tzv. humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Podle stěžovatele je humanitární azyl určen právě pro případy, kdy žadatel o azyl nesplňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu; § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu tak proto nemůže být důvodem pro odmítnutí posouzení podmínek pro udělení humanitárního azylu pro jejich „nadbytečnost“. Stěžovatel svoji žádost neomezil toliko na důvody podle § 12 zákona o azylu; tím, že žalovaný u stěžovatele neposuzoval též podmínky pro udělení

humanitárního azylu, byl stěžovatel zkrácen na svých právech, neboť správní orgán nerozhodl o celém předmětu řízení.

Současně v rámci kasační stížnosti požádal stěžovatel o přiznání jejího odkladného účinku a o ustanovení advokáta a tlumočníka z ruského jazyka.

Žalovaný ve svém vyjádření navrhl zamítnutí kasační stížnosti; měl za to, že jak jeho správní rozhodnutí, tak rozsudek krajského soudu, který se s jeho skutkovými i právními závěry ztotožnil, jsou správné. Podle žalovaného nejsou u stěžovatele důvody humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu dány. Navíc hranice soudního přezkumu jsou ve vztahu k humanitárnímu azylu velmi úzké a omezují se podle žalovaného v podstatě pouze na kontrolu dodržení procesních předpisů.

Krajský soud se ve svém rozsudku ztotožnil se skutkovými i právními závěry žalovaného vyslovenými v žalobou napadeném správním rozhodnutí. Uvedl, že stěžovatel jako jediný důvod žádosti o azyl uvedl potřebu se v ČR ukrýt před věřitelem, jemuž nezaplatil v dohodnuté lhůtě dluh a který se domáhal vrácení peněz a stěžovateli vyhrožoval fyzickou likvidací. Poskytnutí azylu stěžovateli mělo sloužit k legalizaci pobytu v ČR, získání možnosti zde pracovat a k případnému přesunu stěžovatelovy rodiny do ČR. Neuvedl tedy skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být pronásledován z azylově relevantních důvodů (§ 12 zákona o azylu), a proto správní orgán na základě dostatečně zjištěného skutkového stavu a po skutkové i právní stránce správně jeho žádost zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu.

Ze správního spisu žalovaného Nejvyšší správní soud zjistil, že návrh na zahájení řízení o udělení azylu podal stěžovatel dne 19. 4. 2004 a pohovor k žádosti o udělení azylu s ním byl proveden dne 22. 4. 2004. Stěžovatel v návrhu na zahájení řízení uvedl, že v domovské zemi si v létě 2002 u známých na podnikání půjčil 5000 USD na úrok 10 % z této částky měsíčně, v červenci 2003 nakoupil zboží, které pak prodal, avšak peníze za ně nedostal. V říjnu 2003 si proto musel vzít v bance půjčku, ovšem takto vrátil jen 3000 USD. Věřitelé mu od prosince 2003 začali vyhrožovat fyzickou likvidací a neustále ho telefonicky kontaktovali. V době 4 měsíců předcházejících jeho odchodu do ČR se ukrýval u příbuzných. Dodal, že musí uhradit ještě 2500 USD a k tomu úroky. Do ČR přijel vydělat peníze na vrácení dluhu a také by sem chtěl přivést svoji rodinu; v případě návratu na Ukrajinu se obává o svůj život. Politicky aktivní v zemi původu nebyl. Uvedené informace stěžovatel zopakoval a upřesnil i v pohovoru k žádosti o udělení azylu. K okolnostem, za jakých je na něm vymáhán dluh, doplnil, že v listopadu 2003 věřiteli zaplatil 3000 USD a zbytek dluhu mu slíbil zaplatit v prosinci (2750 USD). V prosinci 2003 však nebyl schopen nic zaplatit a poté, co nezaplatil ani v náhradní týdenní lhůtě, byl ze strany věřitele fyzicky napaden pro výstrahu. Dostal ještě jednu – dvoudenní – lhůtu k zaplacení, ale na další schůzku s věřitelem se již nedostavil a začal se skrývat. Viditelná zranění při fyzickém napadení neutrpěl, proto se ani neléčil u lékaře. Na policii se neobrátil, podle jeho názoru je ukrajinská policie prodejná. Již dříve se na ni obracel, ale policisté mu podle jeho slov nikdy nepomohli. Ukrýval se proto u příbuzných nebo přátel. Řešit svoji situaci přestěhováním na jiné místo na Ukrajině údajně nemohl, protože stěhování by bylo příliš drahé a finanční prostředky, které měla rodina k dispozici, na to nedostačovaly. Se státními orgány na Ukrajině žádné problémy neměl.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a podle jejího obsahu jsou v ní namítány důvody odpovídající ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.

Jejím rozsahem a důvody je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. spočívá v námitce, že krajský soud nesprávně shledal, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, má oporu ve spisech a je s nimi v souladu. Důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. pak spočívá v námitce, že krajský soud podle stěžovatele nesprávně považoval za zákonné, jestliže žalovaný poté, když zjistil důvod pro zamítnutí žádosti o azyl podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, již nezkoumal důvody pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti a dospěl k závěru, že tato není důvodná.

Argumentací stěžovatele článkem 3 Úmluvy, rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ve věcech Cruz Varas a Vilvarajah a články 43 a 53 Příručky na podporu jeho názoru, že by v jeho případě mohly být dány důvody pro poskytnutí humanitárního azylu, se Nejvyšší správní soud vůbec meritorně nezabýval, neboť námitku, že správní orgán otázku existence důvodů pro poskytnutí humanitárního azylu posoudil nesprávně, stěžovatel ve své žalobě proti rozhodnutí správního orgánu vůbec nevznnesl; argumentoval toliko (nutno podotknout, že dosti nekonkrétně) nesprávným posouzením důvodů pro poskytnutí azylu podle § 12 zákona o azylu. Uvedená námitka je proto jako důvod kasační stížnosti nepřipustná, neboť jde o důvod, který stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl (§ 104 odst. 4, 2. alt. s. ř. s.), neboť skutkové okolnosti, o něž opírá své přesvědčení, že v jeho případě by mohly být dány důvody pro poskytnutí humanitárního azylu (tj. problémy s věřiteli ve spojení s údajnou nemožností obrátit se na ukrajinskou policii a útrapy, které z tohoto důvodu podle svého názoru pocíťoval), mu nepochybně byly známy již v době řízení před krajským soudem, takže je v tomto řízení mohl uplatnit.

Důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. zjevně není dán. Námitka, že krajský soud nerozpoznal vadu řízení před správním orgánem spočívající v tom, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci, je zcela nekonkrétní; stěžovatel ani v náznacích neuvádí, v čem konkrétně jsou skutková zjištění žalovaného neúplná či vadná a v jakých ohledech by měla být doplněna či revidována. Nejvyšší správní soud se proto takovouto námitkou nemohl věcně zabývat. Jen pro úplnost lze nad rámec nosných důvodů rozhodnutí poznamenat, že řízení před správním orgánem probíhalo v souladu s příslušnými zákonnými ustanoveními, za dodržení zákonem zaručených práv stěžovatele a bez procesních vad, které by mohly mít vliv na zákonnost rozhodnutí žalovaného. Žalovaný správní orgán řádně zjistil skutkový stav, zejména pak ze žádosti o azyl a z důkladně vedeného pohovoru se stěžovatelem zcela dostatečně zjistil důvody, pro které stěžovatel žádá o poskytnutí azylu. Stěžovatel popsal důvody, proč žádá o azyl, podrobně v návrhu na zahájení řízení o udělení azylu. K těmto důvodům i jejich širšímu kontextu, zejména k okolnostem, za kterých opustil zemi původu, a o jeho ekonomické a sociální situaci s ním pak správní orgán vedl dostatečně podrobný pohovor, při kterém stěžovateli kladl otázky směřující k podstatě věci a umožňující mu jeho žádost o azyl podrobněji specifikovat a zdůvodnit. Rozhodnutí správního orgánu je nepochybně plně srozumitelné, jednoznačně popisuje zjištěný skutkový stav, přičemž vychází z provedených důkazů, a obsahuje logicky postavené důvody, o které se opírá.

Ani důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. není dán. Na základě skutkových zjištění provedených ve správním řízení správní orgán zcela oprávněně dospěl

k závěru, že stěžovatel neuvádí žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu (tj. za uplatňování politických práv a svobod, nebo z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště), nýbrž výlučně skutečnosti svědčící o tom, že ze země původu odešel ve snaze uniknout věřitelům, kterým dlužil peníze půjčené si na podnikání a kteří na něho proto kvůli zaplacení dluhu vyvíjeli nátlak. Skutečnost, že stěžovatel měl na Ukrajině obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby a měl zde ekonomické problémy, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu (srov. k tomu bohatou judikaturu Nejvyššího správního soudu, např. jeho nepublikovaný rozsudek ze dne 18. 12. 2003, č. j. 4 Azs 38/2003 - 36, nepublikovaný rozsudek ze dne 18. 12. 2003, č. j. 6 Azs 45/2003 - 49, či nepublikovaný rozsudek ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003 - 65). Důvodem by tato skutečnost mohla být toliko za situace, kdyby ukrajinské státní orgány, na které by se stěžovatel obrátil, tuto pomoc odmítly nebo pokud by vydírání stěžovatele ze strany soukromých osob jiným způsobem iniciovaly, podporovaly, prováděly nebo trpěly (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2004, č. j. 7 Azs 38/2003 - 37, nepublikováno). Stěžovatel se však na státní orgány Ukrajiny (na policii) vůbec neobrátil, přičemž jeho odůvodnění, proč to považoval za nepřipadné, nutno považovat za nepodložené žádnými konkrétními a reálnými obavami z negativních důsledků takového kroku pro jeho osobu.

Neuváděl-li stěžovatel jako žadatel o azyl skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, šlo o žádost zjevně nedůvodnou, kterou bylo lze zamítnout podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu při dodržení lhůty uvedené v § 16 odst. 2 tohoto zákona (viz rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 27/2003 - 48, nepublikováno). Pokud takto správní orgán postupoval, v ničem nepochybil a rozhodl zcela v souladu se zákonem. Případem stěžovatele se za této situace již nemusel zabývat též z hlediska § 12, § 13, § 14 a § 91 zákona o azylu, neboť rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu nelze považovat za rozhodnutí o neudělení azylu ve smyslu § 28 tohoto zákona. Za takové lze považovat pouze rozhodnutí, kterým Ministerstvo vnitra rozhodne o neudělení azylu pro nesplnění podmínek uvedených v ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 téhož zákona po věcném posouzení důvodů tvrzených žadatelem o azyl. Rozhodne-li Ministerstvo vnitra o zamítnutí žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, nečiní již výrok o neexistenci překážek vycestování ve smyslu ustanovení § 91 citovaného zákona (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 9. 2004, č. j. 2 Azs 147/2004 - 41, zveřejněný pod č. 409/2004 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu; srov. též rozsudek téhož soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 - 130, zveřejněný pod č. 244/2004 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, podle něhož naplnění podmínek pro zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 zákona o azylu vylučuje posouzení žádosti podle § 12 téhož zákona; srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2004, č. j. 7 Azs 124/2004 - 45, zveřejněný pod č. 349/2004 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, a rozsudek téhož soudu ze dne 20. 11. 2003, č. j. 2 Azs 27/2003 - 59, zveřejněný pod č. 181/2004 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu). Námitka, že stěžovatel tím, že žalovaný u stěžovatele neposuzoval též podmínky pro udělení humanitárního azylu, byl zkrácen na svých právech, neboť správní orgán nerozhodl o celém předmětu řízení, je právě z výše uvedených důvodů lichá, jelikož za dané situace – při existenci důvodu pro zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné

podle § 16 odst. 1 písm. g) – byl celý předmět řízení vyčerpán právě již vydáním tohoto zamítavého rozhodnutí. Pokud výše uvedený postup a právní závěry učiněné správním orgánem považoval krajský soud za jsoucí v souladu se zákonem, zcela správně posoudil právní otázku.

Nejvyšší správní soud tedy nezjistil naplnění žádných z důvodů kasační stížnosti uplatňovaných stěžovatelem a kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. Vzhledem k neprodlenému rozhodnutí ve věci samé (několik týdnů po předložení věci Nejvyššímu správnímu soudu) nerozhodoval již o žádosti o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti; navíc u stěžovatele bylo usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. 12. 2004, č. j. 60 Az 109/2004 - 31, kterým mu byl ustanoven zástupce z řad advokátů, shledáno, že je osobou, u níž jsou předpoklady, aby byla osvobozena od soudních poplatků. Žalovaný proto nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 4 in fine ve spojení s § 120 s. ř. s.).

Advokátu stěžovatele, ustanovenému usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. 12. 2004, č. j. 60 Az 109/2004 - 31, přiznal Nejvyšší správní soud odměnu za zastupování v řízení o kasační stížnosti, a sice 2 x 1000 Kč za dva úkony právní služby podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 9 odst. 3 písm. f) a § 7 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „AT“), a na to navázaný paušál 2 x 75 Kč podle § 13 odst. 3 AT. Advokát stěžovatele nedoložil, že je plátcem daň z přidané hodnoty (§ 14a odst. 1 AT) soud mu proto tuto daň z částky 2150 Kč jako součást nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 21. července 2005

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu